

Cultura i Espectacles

MOR L'ACTRIU DEGANA DE CATALUNYA

Montserrat Carulla, a casa seva. A l'altra plana, amb la seva filla Vicky Peña en el pregó de la Mercè del 2009; amb Joan Ollé i les altres actrius de 'La plaça del Diamant'; en un fotograma d'"El cor de la ciutat", i, finalment, en un acte de suport al procés de pau al País Basc (2008) ■ QUIM PUIG / ORIOL DURAN / ROBERT RAMOS / TV3 / PERE VIRGILI

Mor als 90 anys Montserrat Carulla, professional íntegra que va alternar el teatre, la televisió i el cinema fins fa molt pocs anys, sempre implicada amb la cultura i el país

Adeu a una actriu de casa

J. Bordes
BARCELONA

Des de feia un grapat d'anys, Montserrat Carulla rebia els periodistes a casa seva. Aquell menjador (ple d'estanteries amb llibres) amb un lluminós (i silenciós) pati interior de l'Eixample era un perfecte retrat de l'actriu, amb més de mig segle de trajectòria a les espatlles. Tant al teatre com posteriorment a la televisió (i, molt puntualment, al cinema). La hu-

manitat de l'actriu, que ahir va morir a l'edat de 90 anys, traspuava a través del que feia i de la voluntat d'explicar-se bé. De naturalesa optimista, havia assumit les decisions (sovint, les més difícils) per coherència. Havia decidit tornar a Catalunya quan va veure que alguns fills d'actors catalans havien deixat de parlar català. N'és només un exemple. Tot i això, sovint aclariria que sentia la literatura castellana també com a

pròpia i que aspirava a una convivència amb tots els pobles, més enllà de les autoritats que van perpetrar violència el 1714 o el 1936.

Montserrat Carulla va començar a prodigar-se pel teatre en el circuit *amateur* ("Vaig aprendre dels que ho feien bé i també dels que ho feien malament", deia en una entrevista a aquest diari el 2014). No va debutar professionalment fins al 1960 al Romea, amb *Soparem a casa*, un text de Josep Ma-

ria de Sagarra. Tenia 30 anys i havia de representar una adolescent, i l'autor no hoveia gaire clar. Va

Va debutar el 1960 al Romea, el mateix escenari des d'on es va voler acomiadar el 2013, amb 'Iaia!'

ser el consell del fill el que hi va donar el vistiplau ("sempre dic que faig teatre gràcies al Joan de Sagarra, jo!").

Són innombrables les produccions teatrals de què va formar part. Per exemple, va participar en *L'enterrament és a les quatre*, de Joan Vila Casas; *Mort de dama*, de Llorenç Villalonga; *La filla del mar*, d'Àngel Guimerà; *Pigmalió*, de George Bernard Shaw; *La vídua trapella*, de Carlo Goldoni, en

l'adaptació de Maria Aurèlia Capmany; *Hamlet*, de Shakespeare, dirigit per Pere Planella; *Primera història d'Esther*, de Salvador Espriu, i *Música per a una nit d'estiu*, de Stephen Sondheim. Amb la seva filla va interpretar un memorable *La reina de la bellesa de Leenane* al TNC, on actuava amb força freqüència. Joan Ollé (*La plaça del diamant*, 2004) l'havia definit algun cop com la seva musa i la intentava incorporar

L'APUNT

Compartir experiències

Jordi Camps i Linnell

Des de la irrupció de l'era digital moltes coses han canviat. I continuen fent-ho. En l'àmbit audiovisual una de les tendències més revolucionàries ha estat la visualització de continguts *on vulguis i quan vulguis* amb la implantació d'equips tecnològics d'ús individual com són les tauletes i els mòbils. Una de les conseqüències ha estat gaudir de films i sèries sols com mussols i, a

tot estirar, compartir l'experiència a les xarxes socials. El darrer fenomen detectat arran d'aquest confinament són les trobades virtuals i compartir a l'instant tasques com veure l'estrena d'un episodi esperat a través de la connexió en vídeo (via Instagram/Whats) amb amics tot comentant la jugada. O sigui, el que fem quan anem al cinema. Espero que no sigui un *feiem*.

en el seu repartiment de recitals: "He de reconèixer que en els últims anys he treballat molt més perquè se m'ha mort la possible competència. En el teatre vas canviant a mesura que creixes. I de ser jove he passat a ser una velleïta", responia amb ironia a aquest diari el 2014.

L'actriu va tenir poca vida al cinema (en relació amb el teatre). Creu que va rebre una certa censura per una peripècia en un dels seus primers treballs: quan treballava a RNE, li van oferir un paper a *Surcos* (1951), que s'havia de rodar durant un mes. Ella es va agafar el mes de vacances per poder ser en el rodatge. "Quan estàvem a punt d'acabar, vam anar a rodar escenes en un cementiri. Hi havia un cel clar amb núvols blancs. No vam tenir temps de completar totes les escenes i ens van fer tornar l'ende-

mà. Però el cel ja havia canviat i no hi volien rodar res. Vam estar mesos esperant. Jo vaig avisar els de la pel·lícula i vaig tornar [a la feina, que ja la reclamaven]. Ells em van dir que, si ho feia, em posarien una fitxa per impedir que rodés." Molt més tard, la realitzadora Pilar Miró li va donar un paper a *Tu nombre envenena mis sueños* (1996). En el primer tall, es va quedar totalment en blanc. "M'acaben de passar 40 anys per culpa d'una injustícia", va

Compromesa, es va pronunciar sovint per raons polítiques sense menystenir pobles ni llengües

Un rostre imprescindible de la sobretaula a TV3

Dels 81 treballs de Montserrat Carulla com a actriu en produccions audiovisuals, 58 són a la televisió, segons la base de dades IMDb. Va entrar al món de la televisió de braç amb el teatre, sovint en obres filmades, com la sèrie de TVE *Teatro catalán* (1965-1974); va interpretar la

Maria Antònia, la dona del protagonista de *Bearn*, en una de les adaptacions literàries de *Novela* (1963-1978); va ser l'Evelina a *La saga de los Rius* (1976-1977)... Però va ser amb TV3 i el boom de les telenovelles en català, a les quals va estar lligada des de la fundacional *La granja*

(1989-1992), que va adquirir popularitat a Catalunya i va esdevenir gairebé indispensable. Va interpretar la Martina a *Secrets de família* (1995), la Cèlia a *Laberint d'ombres* (1998-2000), Teresa Torner a *El cor de la ciutat* (2000-2008) i la tieta Consol a *La Riera* (2012-2014). ■ B.S.

dir a la directora. Altres films en què va participar són *Companyes, procés a Catalunya* (1979), de Josep Maria Forn i Costa; *El vicari d'Olot* (1982), de Ventura Pons; *La ciutat dels prodigis* (1999), i, darrerament, *El orfanato* (2007), de Juan Antonio Bayona. Entre molts altres reconeixements, el 1995 va rebre la Creu de Sant Jordi i el 1999, la medalla d'or al mèrit artístic.

Carulla va decidir sortir

dels escenaris per voluntat pròpia el desembre del 2013, quan encara se sentia amb energia per aguantar uns quants anys. Sí que tenia desig de continuar-hi fent recitals, sense necessitat de memoritzar. El 2013, havia publicat l'enfilall de records *El record és un pont al passat* (Ara Llibres). El seu comiat, en tot cas, es va endarrerir dos anys més, a causa de l'obra que el seu fill Roger Peña havia escrit

pensant en ella. A l'hora de la veritat, *Iaia!* va ser una oportunitat magnífica per a l'actriu i per al públic d'acomiar-se amb una comèdia fresca que li reservava les millors rèpliques. Volia sortir sense fer gaire soroll fent una breu temporada al Romea, però més tard va sortir una gira per Catalunya i dues estades més en sales de Barcelona, fins al 2016. En la temporada al Borràs, es va produir un senzill home-

natge: l'actriu Sílvia Bel li va dirigir unes breus però sentides paraules amb què va fer notar el seu compromís per les dones, per la democràcia i també per la llengua i la independència. Carulla responia: "Quan miro les cares a platea, és com si les conegués, perquè són les del meu poble, que camina cap a la democràcia i la llibertat."

Veu compromesa

Carulla va prestar la seva veu en benefici de causes justes, com demanar el procés de pau al País Basc, el 2007. També va ser pregonera, amb la seva filla Vicky Peña, en les festes de la Mercè del 2009. Posteriorment, va ser una de les veus habituals de l'escena per reclamar el dret a decidir de Catalunya, proclamant: "Som una nació i jo vull que Catalunya sigui un estat lliure i independent." ■